

VI KVINNOR

Om
kvinn
per
36

Nr 1

LÄS i
detta nummer:

Tid att göra slut på
mardrömmen

Vi måste förebygga att
ungdomar kommer
på glid

Den försvunna pig-
åldern

Avrustningskonferen-
sen i Kungälv

Den svarte afrikanen

Reform på efterkälken

Stockholmskvinnornas
fredsuppmarsch

Sankt Göran och draken

Novell, dikter, korsord,
kläder m. m.

OMSLAGSBILDEN:

Vad kommer 60-talet
att ge honom och hans
miljoner jämnåriga?

Årg. 12 - 1960 - 75 öre

TID ATT GÖRA SLUT PÅ MARDRÖMMEN

*Uttalande från Kvinnornas avrustnings-
konferens i Kungälv den 10-12 december*

För folken är kriget en mardröm. Kapprustning har alltid fört till krig. För närvarande utgör vapnen, som gjorts mer dödsbringande och mer förintande än någonsin tillförne i mänsklighetens historia, rentav ett hot mot dess fortbestånd.

Stunden är kommen att göra slut på denna mardröm. Mänsklighetens gamla dröm, att kriget för alltid skall bannlysas, skulle i dag kunna förverkligas genom en allmän och total avrustning.

Den senaste tidens händelser, som medfört en internationell avspänning, har gjort, att FN i samförstånd kunnat uttrycka »förhoppningen att åtgärder, som leder till målet — total och allmän avrustning — snart skall utarbetas och bli föremål för en överenskommelse». Avrustningen har blivit en livsnödvändighet för världen.

Militärutgifterna, som slukar astronomiska belopp och förorsakar ett slöseri med omätliga naturrikedomar, inverkar mycket allvarligt på hemmens livsvillkor. I vår tid får en stor del av mänskligheten inte tillräckligt att äta, hälften av barnen i skolåldern får ingen undervisning och hundratals miljoner människor saknar både människovärdiga bostäder och sjukvård.

En avrustningsöverenskommelse skulle förändra det internationella läget och öppna perspektivet till allmänt välbefinnande.

Med de 100 miljarder dollar, som staterna nu årligen använder för rustningsändamål, skulle man exempelvis kunna bygga 10 miljoner bostäder, 50.000 skolor och 10.000 sjukhus.

Avrustning innebär, att atom- och vätebomberna förintas och att atomenergin användes för fredliga ändamål.

Avrustning innebär ett slut

på styrkepolitiken, lösandet av alla skiljaktigheter förhandlingsvägen och en anda av förtroende och ömsesidigt respekterande mellan nationerna.

Avrustning innebär möjligheten, att ställa om krigsindustrin till fredsindustri, möjligheten att av vapnen göra maskiner för industri och jordbruk som lättar den mänskliga arbetsbördan.

Avrustning innebär, att de 100 miljoner människor, som nu arbetar för krigsändamål — varav 20 miljoner soldater — återvänder till fredligt skapande arbete.

Avrustning innebär möjligheten att ge var och en tillräckligt att äta.

Avrustning innebär garantin för att barnen skall växa upp i den trygghet, som främjar ett utvecklande av vänskap och ömsesidig förståelse.

Men på avrustningens väg ligger ännu många hinder. Det krävs ständiga och oförtröttliga insatser för att förverkliga alla de strålande utsikter, som avrustningen erbjuder världen. Folkopinionen, som redan spelat en så stor roll, måste utöva än starkare påtryckningar på statsmännen och tvinga dem att fortsätta förhandlingarna till dess överenskommelse nåtts.

För denna uppgift har varje kvinna ett särskilt ansvar. Många kvinnoorganisationer har uttalat sig och verkat för avrustning och på detta sätt givit uttryck åt alla kvinnors gemensamma vilja. Stunden har kommit att glömma allt som skiljer oss åt och samordna alla våra strävanden för att uppnå det gemensamma målet.

Vi är samlade till en kvinnornas internationella nedrustningskonferens. Vi tillhör olika rörelser och organisationer, vi har olika inställningar i ideologiska, religiösa och politiska frågor, men vi förenas av samma vilja att uppnå en allmän och total avrustning.

Vi vänder oss till alla kvinnor, om de är organiserade eller oorganiserade, med maningen att med all kraft ge uttryck åt detta krav.

Låt oss gemensamt verka för att en toppkonferens omedelbart inkallas och kommer överens om en avrustning, som för alltid skall omöjliggöra krig.

Blinda och döva för barnens själsliga hälsa?

Brev till Hertha lydde rubriken över nedanstående som vi fann i tidskriften Herthas julnummer. Varför bara till Hertha? Det kunde lika gärna heta »Brev till alla ansvars-kännande vuxna». Ja, läs själv vad brevskrivaren, Elin Westergren-Nilsson, har på hjärtat.

Vi gör allt vad vi förmår i dagens samhälle för att våra barn skall ha det bra, de skall inte utsättas för drag, de skall inte gå smutsiga, de skall inte gå alls — helst, inte ha det obekvämt, inte sakna något.

Men på samma gång som vi ger dem all denna omvårdnad vad det gäller deras kroppsliga hälsa, är vi både blindas och dövas för deras själsliga

Det är inte de dåliga hemmens och de slappa lärarnas fel att vår ungdom kommer på glid.

Det beror på helt andra förhållanden.

Varför förbjöds inte importen från USA av

dåliga serier,
dåliga deckare,
dåliga filmer?

Tror någon, som alls bryr sig om att tänka över problemet, att barn är annorlunda nu än förr? Varifrån skulle de ha fått en sådan motståndskraft, att de inte skulle ta intryck av det dåliga? Vi ger våra barn en föreställningsvärld, som är helt väsensskild från vår egen — ja många av oss skulle inte stå ut med den. Skulle allt det vi utsätter våra barn för inte sätta spår i deras sinnen?

Byråchefen Göta Rosén.

VI MÅSTE FÖREBYGGA att ungdomar kommer på glid!

Om ungdomen i dagens samhälle talade byråinspektören i socialstyrelsen, Göta Rosén, vid SKV:s utvidgade förbundsstyrelsemöte den 14-15 november. Hennes inledning efterföljdes av en livlig diskussion, i vilken som första talare dr Ada Nilsson gjorde ett inspirerande och oförglömligt inlägg. Vi refererar här i korthet byråinspektör Roséns inledning och dr Ada Nilssons synpunkter samt en del av de ting som påtalades i den fortsatta debatten.

den råhet gangsterfilmerna och -serierna inympar, den sexualitet de tidigt blir uppmärksammade på, den förljugna filmstjärnevärld som de till sin besvikelse inte finner en tillstymmelse till i det ofta trista skol- och arbetsliv vi pressar in dem i?

Vad väntar vi av dem? Nej, vi skall göra rent omkring dem och låta dem växa upp ifred! Vem bär ansvaret för att det inte göres något? Hur länge skall det pratas i detta prat-samhälle, innan något blir gjort? Kan inte den dåliga importen förbjudas? Vilka är det som blir rika på att sälja giftet till våra barn?

Kan inte våra förtroendemen — som i allt annat bestämmer över oss — göra något åt detta? Eller är det så att de inte ser, att de i sin kamp för en position i det politiska livet har kommit allt för långt bort ifrån barnens värld för att begripa detta enkla?

Vi vuxna blundar, vi pratar om oväsentligheter, medan våra barns fiender inympar sitt gift. Ty allt är oväsentligt: kvinnliga prästers vara eller icke vara, vilket politiskt parti som sitter vid rodret, om vi får 48 eller 40 timmars arbetsvecka, vilket höstens dammode blir, allt jämfört med det ansvar vi har för det upp-växande släktet.

Mycket mer kunde sägas om hur vi behandlar våra barn. De blir uppskärade av alla intryck som strömmar över dem, allt som lockar dem och allt som vi fordrar av dem. Hur skall de kunna få den trygghet de behöver, när vi inte förmår ge dem den?

Det är svårare i dag att vara föräldrar än det var när vår egen generation växte upp, fastslog Göta Rosén. Och varför är det svårare? Därför att så väldiga förändringar har skett i samhället. Vi själva växte upp i praktiskt taget samma miljö som våra föräldrar gjort. Nu skall föräldrarna söka fostra sina barn i en miljö som är högst annorlunda än den de själva växte upp i, en miljö som bl. a. kännetecknas av en starkt framträngande motorism, ökad fritid, högre krav från skolans sida på grund av de högre kunskapskrav samhället ställer på individen och som fört till en hetsig poängjakt. Allt detta försvårar relationerna mellan barn och vuxna.

Som ett av exemplen på samhällets bristande förmåga att ta sin del av ansvaret för barn och ungdomar anförde Göta Rosén planlösheten när det gäller serviceanläggningar just för de yngre. Man bygger nya stora bostadsområden, massor av familjer flyttar dit när lägenheterna står klara. Men där finns inga lekplatser, inga daghem till de förvärvsarbetande mödrarnas barn, inga lekskolor, inga ungdomsgårdar. Inom ett visst begränsat område finns plötsligt barn och ungdomar som inte vet vart de ska ta vägen. För många av dem blir torget, T-banestationen eller gathörnet den naturliga — och enda tillgängliga! — mötesplatsen, och på det sättet har man ofta utan att vilja det bäddat för gängbildning.

Det är nödvändigt att barnavårdsnämnden får vara med redan vid

Dr Ada Nilsson.

planeringen av ett bostadsområde, så att där ges plats åt barnens och tonåringarnas fritidssysselsättningar redan från början.

De ungdomar som är intresserade av idrott eller annat föreningsliv finner för det mesta lätt sin kamratkrets där de trivs. Värre är det med de ungdomar som inte är intresserade av någotdera, de har svårare att anpassa sig. Som en förebyggande åtgärd borde kommunen därför ställa lokaler till förfogande för hobbyverksamhet i olika former. Men många av de lokaler som i bostadsområdena byggts just till hobbylokaler används i dag till lagerutrymmen eller småverkstäder!

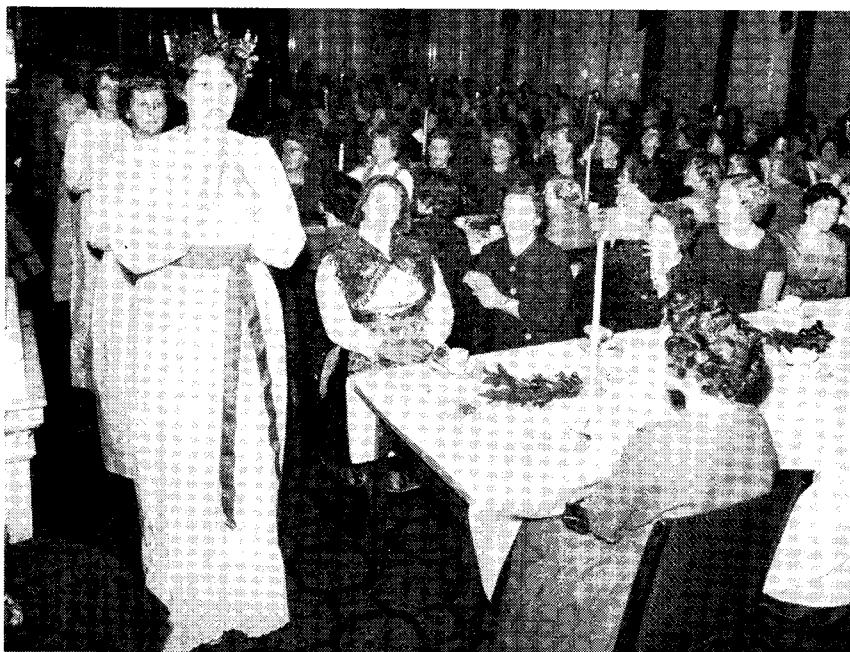
Vår barna- och ungdomsvård skall inte bara inriktas på att ta hand om ungdomar som på ena eller andra

sättet kommit på glid, den ska framför allt ta sikte på att förebygga att ungdomar råkar illa ut. Här har samhället ett stort ansvar, understök Göta Rosén och hänvisade till den ökande brottsligheten bland de yngre åldrarna och det förhållandet att det i dag faktiskt inträffar att flickor på 12–13 år prostituerar sig.

I den efterföljande debatten var dr Ada Nilsson den första som tog ordet. Vad som egentligen fattas oss, sade hon, är en gemensam livsåskådning och gemensamma etiska begrepp. Det måste finnas vissa normer för vad man gör och vad man helt enkelt icke gör, icke får göra. Barnen och de unga behöver dessa normer. Hon nämnde faran av de allt för tidiga sexualförbindelserna, bilstölderna, våldsovergripenheten och nidingdåden. Att »låna» en bil och sedan förstöra den är nidingdåd, att slå en svagare är nidingdåd — detta måste inplantas i våra barn och ungdomar. Liksom också att nikotin och sprit (för att inte tala om ännu värre saker: narkotika) skadar barns och ungdomars hälsa mycket värre än den vuxnes.

Med exempel från den egna orten påtalade många deltagare i debatten den katastrofala bristen på gymnastiksalar i skolorna, att det saknas simhallar, bollplaner, lekplatser, ungdomsgårdar (i en stad som Luleå finns exempelvis inte en enda ungdomsgård fick vi veta). Och att det är nödvändigt med krafttag mot den hel- och halvpornografiska smörja som salubjuds i tidningskioskerna och köps av rena barnungarna, betonades av flera mödrar som var djupt upprörda över att sådant får saluföras. Många exempel gavs inte bara på dåliga filmer som drar en ungdomlig publik utan även på TV- och radioprogram som långt ifrån fyller måttet för vad man har rätt att begära. Vad är det för folk som sitter i programledningen — borde man inte se till att där kommer dit lite kvinnor med ansvarskänsla och förnuft, undrade någon och fick livliga instämmanden.

För övrigt påtalades vikten av bättre samarbete mellan hem och skola, föräldrarnas ansvar — och kommunernas. Att i de enskilda kommunerna ställa krav på samhälleliga åtgärder till ungdomens bästa bör vara en första rangens angelägenhet för kvinnorna och deras organisationer.

I sitt avslutningstal vid konferensen anknöt dr Andrea Andreen till den stämning som frammanats vid Luciafesten på Börsen och yttrade bl. a.:

»Det mest gripande vid Luciafesten var, tyckte jag, de vitklädda unga flickornas tåg med tända ljus. Vi såg dem på långt avstånd först i en annan sal, så närmare oss mellan hallens pelare och sist helt nära. De gled fram långsamt i svag belysning och till musik. Nu vill jag be er att ha dem i minne — tänd era ljus vid konferensens låga och för dem med er ut över hela världen!«

På det att den tusenåriga drömmen må bli verklighet

Kvinnornas internationella konferens för avrustning som genomfördes på Hotell Fars Hatt i den gamla staden Kungälv samlade deltagare

Professor Isabelle Pontheil, Frankrike, talar om avrustningsdebattens nuvarande skede.

från 27 länder, samtliga världsdelar med undantag för Australien var representerade. De mest långväga kom från Indonesien, Kina, Japan, Guinea i Afrika, USA, Vietnam och Mongoliet. De som representerade Vietnam hade färdats den långa vägen genom Sibirien i sträng kyla, vid något tillfälle hade temperaturen varit nere i 50 grader. Men inga strapatser eller uppoffringar är för stora när det gäller en för mänskligheten så avgörande fråga som avrustning.

Det som i viss utsträckning gav konferensen en särprägel var det förhållandet att så många kom av eget personligt intresse och på egen bekostnad utan att någon organisation hade valt dem eller bekostat resan. Det visar att kvinnorna över allt i världen står beredda att göra en insats för att den tusenåriga drömmen om total avrustning och därmed ett definitivt slut på kriget skall bli verklighet.

Mme Lina Merlin, deputerad för socialisterna i det italienska parlamentet, talade om de vyer avrustningen erbjuder världen.

Att det håller på att växa fram ett fruktbärande samarbete i strävandena att förmå de styrande i världen att smälta ner kanonerna och förstöra alla vapenarsenaler, gav denna konferens flera exempel på. Själva dess sammansättning visar att ett sådant samarbete är på väg. Och att enbart initiativet att sammankalla en sådan kvinnornas egen avrustningskonferens väckte en enorm anklang bland kvinnorna och deras organisationer världen över därom vittnade den imponerande mängden av hälsningar och budskap som anlände.

Bland dem som sände konferensen sina hälsningar och gav den sitt stöd märktes bland annat de kända vetenskapskvinnorna Ellen Gleditsch vid Oslo universitet och Dorothy Needham, medlem av den brittiska vetenskapsakademien, från England. Internationella kvinnoförbundet för Fred och Frihet hälsade konferensen genom sin ordförande Else Zeuthen i Köpenhamn och en rad andra kända företrädare för Fred och Frihet gav i brev och telegram uttryck för sin uppskatt-

ning. Mrs Ava Helen Pauling — den kände vetenskapsmannen Linus Paulings hustru — beklagade att hon själv inte hade möjlighet att delta och underströk betydelsen av varje initiativ som syftar till total avrustning. Från hamnarbetarna i Göteborg överlämnades blommor till konferensen som synbart bevis på deras uppskattning och stöd för konferensens målsättning.

Som alltid när kvinnor samlas till internationella möten präglades också här samvaron av nyvunnen vänskap och stort gemyt. Till det senare bidrog i hög grad konferensens inramning — hotellet med dess förnämliga service och utomordentliga anordningar, småstadsidyllen med monument på torget över de tre kungarna som beslutade leva i fred med varandra och den gamla ärevärdiga fästningen Fars Hatt. På sitt sätt även den en symbol för konferensens syfte — befästningsverket som blivit kulturminnesmärke.

Internationell lussefest

För den absoluta höjdpunkten under konferensdagarna svarade emellertid SKV-avdelningarna i Göteborg. Den 11 på kvällen hade de ställt till med en hejdundrande lussefest på Börsen. Till den som inte är göteborgare och aldrig haft tillfälle att bese de magnifika salarna i stadens gamla representationsbyggnad är det lite svårt att förmedla den stämning som mötte gästerna vid ankomsten. Men tänk bara ett ögonblick på barndomens fantasi-fyllda föreställningar om kungliga salar i vitt och guld och tänk er festliga långbord med bländvita dukar, levande ljus och vackra dekorationer och kring dessa bord 600 kvinnor. 600 helt vanliga svenska husmödrar och förvärvsarbetande men samtidigt inga kvinnor vilka som helst, utan kvinnor som efter förmåga gjort och alltjämt gör en insats för freden och för att kvinnorna och deras familjer ska få leva ett rikare och bättre liv. Behövs det sedan ytterligare beskrivningar för att ni skall förstå att detta var en församling där alla de utländska gästerna kom att känna sig som bland idel gamla goda vänner. Över borden byttes adresser och små souvenirer och foton på barn och barnbarn förevisades stolt.

Sist de sågs var i Auschwitz...

Mitt uppe i allt glam och prat hände det sig att två kvinnor möttes. Den ena polska, gift och bosatt här sedan flera år, den andra fransyska. De hade träffats förr — i Auschwitz. Där hade de delat koj med varandra. Även för den som både bokstavligt och bildligt talat står vid sidan om i ett sådant ögonblick framstår nödvändigheten av att kvinnor möts i samarbete för avrustning och fred med förnyad skärpa.

Så kom Lucia och hennes tärnor. För de allra flesta av de utländska gästerna blev den unga ljusbärskan i det nordiska vintermörkret en helt ny bekantskap. Och säkert har det i många hem runt om i världen berättats om den stämningsfyllda stunden då Lucia och tärnorna sjöng de gamla välkända julsånger på Börsen i Göteborg.

Tal hölls av den kinesiska delegationens ordförande Ling Sha och den

Forts. å sid. 20

Mrs Hidajat från Indonesien, president i indonesiska fredskommittén, tidigare vice president i sitt lands konstituerande församling.

Gertrude Woker:

Folken måste lära sig leva i fred — innan det är försent

Om faran för biologisk krigsföring talade på kvinnokonferensen för avrustning i Kungälv i december professor Gertrude Woker. En av hennes nära vänner, fru Furrer i Zürich, har gett vår tidning några data om denna kvinna, som vid sidan om sitt vetenskapliga arbete (hon är kemist) under flera årtionden satt in sina krafter på arbetet för freden.

Professor Gertrude Woker föddes i Bern 1878. Hennes farfar och far hade varit professorer vid universitetet i denna schweiziska stad där hon studerade och själv blev universitetslärare år 1934.

Gertrude Woker har författat ett vetenskapligt arbete i fyra volymer över »Katalys» och hon har berikat vetenskapen med en »Monografi över alkaloider» i två delar, men hon har lagt detta arbete åt sidan tills hon kan känna sig förvissad om att människor kommer att finnas i livet för att läsa hennes böcker. Hon ägnar nu all sin tid åt att förebygga en förstörelse av världen och bana väg för freden.

Dr Woker har varit medlem av Internationella kvinnoförbundet för fred och

ASTRID PETTERSON:

BÖCKER

Den försvunna pigåldern, ATT VÄLJA LÄSECIRKELBOKEN

De historiska är väl så bra. De placerar in kungarnas livstid i fattigfolkets liv och låter herrskapen dansa för välgörande ändamål i svältåren — om man vill tala med Moberg. Men ibland blir man så glad när man får träffa sej själv och sin egen glömda ålder. Tiden när jungfruåldern drog sina sista andedrag och frun själv steg ned från sin överhöghet till köksregionerna i annat ärende än att utdela befallningar. Annalisa Forssberger är i sin roman Brandgatan (Rabén & Sjögren, kr. 19:50) lite före, eller efter sin tid. Hon låter jungfruåldern upphöra före världskriget. Vi här nere på västkusten vet att den varade ytterligare några år. Vår egen pigålder upphörde jämnt en månad efter det biskop Block installerades i domkyrkan i Göteborg. Man skulle kunna skriva sin egen brandgata om inte man blivit förekommen. Herrskapen gick till kyrkan, inte många åt gången, bara såpass att Gud kunde notera ett par förmiddagsbesök, skriver Forssberger. Vid biskopsinstallationen i Göteborg var det trångt, minns vi som satt där. Husan och kokerskan hos herrskapet fick gå tidigt för att röva plats (som det hette på pigspråket

då). Vi reste oss pliktskyldigast, när herrskapet anlände och stod illa till i två timmar. Vi hade bara biskopens guppande pipskägg i minne, när vi gick hem. Herrskapet satt lugnt i bänken och tänkte på kalvsteken som skulle skäras kall för en söndags skull. Och hemma på pigovärelset hade barnen fått lov att trona upp sju pottor, dem pigorna glömt tömma innan de rövade bänkar i domkyrkan. Baronessan sa till husan: Det går aldrig väl för Astrid som inte lärt sej tjänandets konst. Kokerskan fick en väl spaltad bön om förlåtelse, för baronen tyckte om kokerskans söndagsstekar. En husa kunde man klara sej utan. Jungfruåldern hade börjat försvinna.

När man läser Annalisa Forssberger undrar man varför inte epilogen är prolog. Det är ju så förbluffande sant att man inte ska börja gräva i arkiv, när man ska lägga en tidsålders mosaik på stadsbibliotekets fondvägg 1998. Örebro stad har redan gjort beställningen, skickat ut tävlingsreglerna. Askådligt, tidstypiskt. Den sista jungfruåldern ska läggas i mosaik. Så som pigan såg herrskapet. Så som hussömmer-skan skar till höljet. Konstnären som lägger fondväggen gör som Picasso, lägger näsan i ena hörnet och benen i det andra, men den som förstår tavlan ser ändå en hel kropp. Vi som tar boken in i läsecirkeln diskuterar den med kännareröst. Vi, alla bond-barn, som kom för att lära fina seder i herrskapshuset undervisar våra medsysstrar och bröder som aldrig upplevt serveringsrummets förgård till balsalens välpresenterade kavaljerer. Vi leker med orden som förf. till Brandgatan. I dansens virvlande ordföljd leker vi med, har brandgatan framför ögat. Elden var lös någonstans mellan två poler och en brandgata högs opp. Mellan rik och fattig, mellan pigan och herrskapet, men innerst inne menar Forssberger

frihet alltsen det bildades och hon är sedan många år ordförande i IKFF:s kommitté mot vetenskaplig krigsföring. År 1925 skrev hon en bok om »Framtidens krig med giftgas och brandbomber». I en självbiografisk uppsats för verket »Europas ledande kvinnor» år 1928 framhöll hon att endast en fullständigt klar insikt om innebörden av ett nytt krig kan befria världens folk från deras mest fasansfulla slaveri, nämligen tvånget att mörda på order. I samma anda klarlägger hon nu hur världen och världsfreden hotas genom biologisk, kemisk och atomkrigsföring. Fullständigt orädd och utan att för ett ögonblick räkna med vad det kostar henne själv söker professor Woker genom småskrifter och föreläsningar få människor att inse innan det är för sent att de måste finna vägen till total och universell avrustning, att de måste lära sig att leva i fred.

den brandgata som fanns i äktenskapet mellan makar. Den är aktuell både före och efter jungfruåldern. Både vid bruket och vid jordbruket. Ivar Lo-Johansson skrev statarböckerna. I Brandgatan möter vi pigoupplevelsen. Vi tar karamellen i munnen och suger:

Serveringsgången, där satt ringledningens tavla och där steg porslinsskåpet från golv till tak om man ock i vardagslag åt på kantstött porslin. Matmor ringde för tallriksbyten — med minen som hos den som anropar taffeltäckare på månen krammar hon ekpäronet. Från intet kom husan. Trälens långsamma frammarsch från piga till jungfru. Hovet lekte i Versailles. Medelklassen ringde fram den sista jungfruåldern. Kramande sitt päron satt husfrun förstenad. En klyfta, en rymd skilde tjänarens möda från sin herres aptit.

Hussömmerskan var jämte klockaren och prästen den enda förbindelsen mellan herrskap och medelklass. Hennes namn, hennes mästarresignatur flög från läpp till läpp, men var borta med läpparnas ägare. I mardrömmen såg sömmerskan en sned höft, en utåtsvängd midja och en alltför svällande barm. Det nakna var lagen men tyghöljet var evangelium. Hon syr i mardrömmen finurliga skärningar och bygger in vaddar för att utbreda evangeliet på jorden. I femton upplagor dansar hennes skapelse på balgolvet, men sömmerskan går från huset just när gästerna anländer. Hennes måttband avslöjar, när herrskapsfröken blev med barn och hon räknar med knogarna på maskinens trä att nu i dagarna måste det hända. Och när symötestanterna efter i stadiga Karl Johanssoffor skall kartlägga frökens belägenhet, sitter de med trumfkort på hand. Unga fröken balanserade som ett skadskjutet djur på gränsen till döden. Under mjölkörarens hästfilt ser barnet utan far dagsljuset, när andra mera välberäknade diton försvann till Tyskland eller Paris. Med sikte på död kan unga fröken dela ut livet dag för dag och stund för stund och ta det som nattvard: Jag som lever i dig, du som lever i mig. Så går skammens dike också förbi de fattiga, som inte har far till barn. Det var bara en konstart som föddes lika i de fattigas och rikas kvarter. Den som kunde hantlera den ädla fiolen. Den fick vara

Forts å sid. 16

För deltagarna i Kungälvskonferensen var mötet med den kloka och charmerande Fatou Cissé från Guinea en stor upplevelse.

Den svarta afrikanen möter framtiden beslutsamt och med brinnande tillförsikt

Med värme och stolthet talade vid Kungälvsmötet Fatou Cissé från Guinea om sitt folk. »En för alla — alla för en!» Det är mer än ett talesätt hos oss, bakom döljer sig en verklighet av stor samhällelig betydelse, sade hon i sitt tal, ur vilket vi här återger en del.

Hur har det gått för afrikanerna under kolonialismen? Låt oss försöka att snabbt skildra de svarta afrikanerna under nittonhundratalets andra hälft.

Vi vet att dessa människor levat utanför alla sammanhang, alla yttre förbindelser under tusentals år. Vi vet att de exploaterats omänskligt under århundraden och att senare kolonialväldets tryck gått dem in på märm och ben. Vi vet att de nu slutligen i denna stund upplever en relativt lyckligare tid, som man är överens om att anse vara ett förstadium till verklig befrielse.

Dessa människor, är de märkta helt och för alltid med stämpeln från något av de stadier de genomgått eller är de snarare en produkt, ett resultat av alla de blinda krafter

som påverkat deras öde? — Jag tror att det senare är fallet. Liksom under tiden före kolonialismen är afrikanen nära förbunden med den natur som gett honom näring — —

Det förgångna med dess stamgemenskap har predisponerat oss för en primär kollektivism. Det är förklaringen till vår frikostighet och spontanitet som gör att vi aldrig är mycket rika — och inte heller alldeles utfattiga. »En för alla, alla för en!» I Afrika mer än annorstädes i världen döljer sig bakom det slagordet en verklighet av stor samhällelig betydelse. Därpå beror detta mystiska förtroende som utstrålar från hela vår varelse, ett förtroende för den vi ser för första gången — är han inte en av oss? Förtroende inför tingen och inför djuren — finns

ERLAND DAHM:

Reform på efterkälken

Från regerings- och fackförbunds-håll har många gånger yttrats att den allmänna tilläggspensioneringen kanske är den sista stora reformen arbetarrörelsen velat inspirera. Nu skulle för lång tid framåt återstå konsolidering av reformarbetet och inordnandet

av glömda smågrupper i välfärds-samhället — storväljarna är inringade, marginalväljarna återstår. Ett folk, en regering, en välfärdsolitik.

Denna pensionering är ur rättvisesynpunkt ett stort moraliskt kliv och ytterligare ett steg på vägen till den

inte bland dem våra »tabun» och våra »totem» (förfäder)? Denna människans samhörighet med sin omgivning har tett sig för den utanförstående som ett grovt uttryck för en mentalitet utan intelligens, som en illustration till myten om den gode negern — »Ya bon banania». Jag ska inte ta upp tid med att bekämpa en så ytlig legend, sanningen är tvärtom att vi, Afrikas negrer, misströstar om människoslåktets framtid när egoismen, misstroendet och illviljan sättes i system.

— — — Västerlandet har släppt lös över oss ett knippe av motsägelser som förstummat oss. Än har man respektat än trampat under fötterna bruk som var oss kära. Man har bemäktat sig dyrbara skatter i utbyte mot smaklösa varor. Ibland har man skonat den mänskliga värdigheten, ibland har man förhånat den. Koloniala expeditioner har stört

och krossat våra seder för att forma en ny människotyp, en symbol för det som vi i dag vägrar att vara, nämligen afrikaner vilka genom slaveriets tyngd blivit för alltid värdelösa, förnedrade till lydiga och signerade robotar.

Jag kan nu bestämt säga vad den svarte afrikanen är. Han är resultatet av de krafter som påverkat honom under hans växlingsrika strävan mot full utveckling; men han är mer än så, den svarte afrikanen: en revolutionär dröm ger honom en sådan dynamisk kraft att han möter framtiden beslutsamt och med brinnande tillförsikt.

— — — Den 28 september 1958 valde Guinea att skilja sig från Frankrike. Vi valde »frihet i fattigdom hellre än välmåga i slaveri». Och sedan den dagen lever den unga republiken Guinea i lugn, i fred och under arbete. — — —

Tjänstepensionen har framhållits som den sista stora reformen — men den är den näst sista, säger författaren till denna artikel och ifrågasätter om inte en annan reform borde ha fått komma före: lika lön för lika arbete. Här kan man tala om samhällets stöld...

tänkta framtidsstat, där människorna inte bara arbetar för sej själva utan ock för varandra, och den utskällda Staten blev den husbonde, som vill ombesörja allas väl — det blev aldrig den kyrka, som trots att den predikat liknande läror i århundraden, oftast föredrog att ställa sej på deras sida som velat hindra detta arbete.

Den sista stora reformen. Men borde ändå inte en annan reform ha fått komma före — för att ändra ett förhållande som så mycket hindrar så många från att få rättvist vederlag för sin arbetsinsats, att man kan tala om samhällets stöld — reformen om allas lika rätt till lika lön för lika arbete, på samma sätt som vi åtnjuter likhet inför lagen? Borde inte kvinnornas lönejämlikhet ha fått gå före pensionsreformen?

I avtalsuppgörelse efter avtalsuppgörelse fordrar inte minst LO:s kvinnoråd samma sak: lika lön för lika arbete, i avtal efter avtal skjuts det på framtiden under de mest cyniska argument, och varken riksdag eller privata företagare vill göra verklighet av denna del av deklarationen om de mänskliga rättigheterna.

Kvinnan trädde in i arbetslivet ungefär på samma sätt som den »Gula Farans» asiater — eller som 1800-talets industriarbetande barn — mot att hon nöjde sej med lägre arbetsvedergällning än manliga kolleger. Nu har hon spritt sej inom alla yrken — snart kan hon tala till församlingen från predikstolen, redan polispatrullerar hon på gatorna — fast ännu äger hon inte tillträde till plattformen varifrån kärnvapenbombning bestäms och det ger rum för den gamla förhoppningen, att då kvinnorna även avancerat till presidenter och utrikesministrar, vi äntligen kan hoppas på världsfred — om vi ska tro en manssamhällets dogm om kvinnopsyket — att hon är speciellt fredlig, blid och mild. Det ska bli intressant att se.

Hon har tillkämpat sej ungefär samma rättigheter som männen beträffande arbetets yttre villkor, men inte lika lön och egentligen är det ett stort under, som påtagligare än

de sista medicinska rönen visar att hon faktiskt är det starkare könet — detta, att hon i ett samhälle där denna hennes insats inte var intänt, ändå kunde anpassa sej och sköta alla givna plikter — hem, barn, make, arbete och sin kvinnlighet. Det är en märkvärdighet av ungefär samma proportioner som att japanerna — först — och nu kineserna på några knappa årtionden från medeltida feodalsamhällen förmådde inordna sej i ett modernt västerländskt teknisksamhälles produktionsapparat.

Men samhället lät aldrig ändra sin produktionsapparat till de miljoner yrkesarbetande kvinnornas rytm, utan dessa förblev låsta i den orättvisa ordningen hemarbete-bortarbete — »Kvinnans två roller» som Alva Myrdal och Viola Klein så väl belyst. Man talar om »det tyska undret» men här har vi på nära håll ett utforskat underverk: hur har kvinnotusendena egentligen kunnat klara t. ex. problemet med dagliga inköp när butikerna har stängts då de själva slutat arbetet? Hur har den fränskilda eller änkan lyckats med det år ut och år in?

»Finns det någonstans en undersökning av den tid som verkligen används, mest av kvinnor, när de far till butiker, väntar, väljer och bär hem sakerna? Ingen har brytt sej om att forska därför att husmödrars tid inte är pengar; man utgår från

att kvinnor i alla fall tycker om att handla för nöjes skull.»

(Handels-Nytt nr 1 1958 sid. 55.)

Först på sistone har en långsam ändring av butikstiderna begynt.

Vem kan beskriva alla hemtragedier, där arbetet väntar den hustru, vars barn är sjukt på morgonen?

Som argument mot hennes lönejämlikhet har framhållits kvinnornas större frånvarofrekvens, men vad har samhället gjort — samhället är alltså till för medborgarna i det — för att lösa henne ur dubbelpliktens skruvstäd? Hon är fast i cirkelrörelsen sämre löner som minskar intresset för karriär och utbildning och denna brist hindrar rättvisa löner. Inte ens tillräckligt med deltidsarbeten erbjuds henne. Det finns ett samband mellan sådana och lönejämlikhet som »Fackföreningsrörelsen» uttrycker:

»Att representanter för de förvärvsarbetande kvinnorna tvekar inför att ge deltidsarbete sitt helhjärtade stöd beror i stor utsträckning på att bedömningen av kvinnorna som arbetskraft fortfarande sker efter den osakliga metoden att betrakta kvinnorna som en grupp och låta dem lönemässigt umgälla att de är anorlunda arbetskraft än **männen** — inte på grund av att de är kvinnor, utan på grund av deras biologiska funktion som släktets födare och vårdare. Om lönesättningen i avtalen, såväl tim- som ackordslöner, utginge

efter arbetsinsats i stället för efter kön, skulle också det argumentet bortfalla, att kvinnorna som grupp får svårare att hävda sig på arbetsmarknaden om en del kvinnor begär deltidsarbete eller ställer andra krav, som inte sammanfaller med arbetslivets rytm.

Vägen till ökat deltidsarbete inom industrin går alltså över genomförandet av rättvisare kvinnolöner och en generösare inställning från arbetsgivarnas sida till kvinnornas av fackföreningsrörelsen hävdade krav på upphävandet av diskriminationen av den kvinnliga arbetskraften.»

(Nr 11 1958 sid. 224.)

Men ännu har ej deltidsarbeten blivit så vanliga som kunde ansetts berättigat ur rättvis- och hälsoskäl, utan åter sker samma märkvärdiga process som i liknelsen med japaners och kinesers infogande i modernt produktionsliv: — kvinnan stiger in i ett samhälle som på grund av tekniken kommer att ge alla kortare arbetstid, men det var inte hennes krav som orsakade den. Nu, då också männen tack vare automationen får ökad fritid, får också kvinnorna det — men ska de fortfarande erhålla lägre lön än männen för samma arbete? Och ska fortfarande hustrun sköta barnen på skoldagens morgon medan mannen läser tidningen innan de båda börjar sin femtimmarsdag?

Framför allt av följande skäl borde reformen om lika lön för lika arbete fått komma före pensionsreformen:

Tjänstepensionen ska grundas på inkomsten under de 15 bästa arbetsåren.

Om en kvinna under dessa år har lägre lön än människa av andra könet för samma arbete kommer pensionen att utgå i förhållande till hennes lön — d. v. s. att samhällets stöd av hennes arbetsvedergällning fortsätter ända in i hennes ålderdom...

Vi kan väl ändå inte behöva frukta denna mammutorättvisa. Kommer inte framsynta vidsynta att lägga missförhållandet till rätta och så att verkan blir retroaktiv. Skulle det vara omöjligare än att som nu mer eller mindre bygga samhället för krig — fördyrande spränga in industrier i berg, överväga kommunikationer av strategiska hänsyn och bereda kärnvapenrustning och liknande?

Än så länge är pensionsreformen den näst sista stora reformen.

Erland Dahm

De unga kvinnorna hade talrikt mött upp till demonstrationen. Här en grupp som tänder sina facklor före avmarschen.

MOT ATOMVAPNEN!

Vårt stöd åt förslaget
om total avrustning

Påståendet att man inte kan samla folk till möten nu för tiden jävades grundligt när SKV-kvinnorna i Stockholm och länet den 2 december i samarbete med Svenska Fredskommittén höll möte i Medborgarhusets stora sal, ett möte som föregicks av ett imponerande fackeltåg som samlat över 400 kvinnor. Men så var det också en kvinnornas hjärtesak det gällde: att demonstrera mot planerna på svenska atomvapen och ge tyngd åt kravet på internationell avrustning.

Inte minst imponerade var arrangörerna själva. Man hade räknat med ca 150 deltagare i tåget — så många hade anmält sig för att bära plakat och facklor — men de som inte anmält sig men kom ändå var dubbelt så många. Och när den sista av de tre avdelningarna i tåget nådde fram till Medborgarhuset hade vaktmästarna redan öppnat läktaren ty nedre salen var fullsatt.

Två av fredskampens främsta i vårt land, dr Andrea Andreen och författaren Artur Lundkvist, talade vid mötet och skådespelerskan Gun Robertson läste dikter av Quasimodo. Det strålande programmet inledes av en sällsynt sympatisk musikensemble, »Unga Stråkar», som inte bara klingade skönt utan också var en fröjd för ögat. När man såg dessa förtjusande ungdomar, pojkar och flickor, satt man och tänkte att om stat och kommuner offrade lite mera på barnens och de ungas musikutövning vore säkert problemen med ung-

med ledamotskap i Sovjetunionens vetenskapsakademis rättsinstitut. Han överlämnade till Svenska Fredskommittén en guldmedalj som instiftats i anslutning till världsfredsrelsens 10-årsjubileum i maj 1959. I sitt hyllningstal vände han sig också till den stora kvinnliga publiken vid mötet och underströk vilket djupt intryck deras värdiga fackeltåg gjort på honom och den väldiga betydelse som kvinnornas kamp för freden har.

domen färre. Att lära sig hantera ett musikinstrument är sannerligen ingen dålig fritidssysselsättning även om musikanten inte ska bli professionell!

I sitt tal erinrade Artur Lundkvist om hur fredsrörelsen outtröttligt verkat för att internationella tvistigheter skall lösas genom förhandlingar. Även om nu, efter Chrusjtjovs USA-besök, en islossning inletts i de internationella relationerna och även om folken inför den toppkonferens som nu förberedes hyser nya förhoppningar, så är dock läget fortfarande labilt och fredsrörelsen har ett väldigt arbetsfält för att kvarhålla »tövädret» och med alla medel förbättra klimatet. Det gäller också att nedlägga ett stegrat arbete för folkens fortskridande befrielse inte bara från förtryck och diktatorsregimer av olika slag utan också från bristens, hungers och fattigdomens plåga.

I stället för att ägna sig åt ett både beklämmande, vanhedrande och fantasilöst atomtänkande bör Sverige besinna vad dess exempel kan betyda, sade Artur Lundkvist vidare och

påpekade hur vanvettigt det är att man i vårt land grälar om huruvida vi skall ha atombomber eller ej samtidigt som de ledande statsmännen diskuterar möjligheten av total avrustning. Innan grälet är slut kan vi befinna oss i det läget att Sverige lika litet som stater i öst och väst kommer att tillåtas tillverka och lagra atombomber!

Dessa synpunkter framfördes i det uttalande som mötet antog och som en kommitté utsågs att framföra till regeringen, vilket skedde några dagar senare vid en uppvaktning hos försvarsministern. Vidare antog mötet ett protestuttalande med anledning av den just pågående processen mot fredsanhängare i Düsseldorf i Västtyskland.

Till svenska regeringen framfördes också ett tack för dess beredvilighet att öppna gränserna för fredsrörelsens anhängare närhelst Världsfredsrådet begärt att få hålla kongresser och konferenser i vårt land. Detta tack framfördes av professor V. M. Tschikvadze, sekreterare i Världsfredsrådet och juris doktor

Lika sant i dag som för 50 år sedan!

1909 skrev Ellen Key i en uppsats betitlad »De unga och antimilitarismen» följande:

Den som inser att just kapprustandet väcker oro och ovilja; att det döda försvarsmaterialet numera hinner att föräldras innan ens beställningarna äro färdiga; att kostnaderna för detta krigsmaskineri berövar folken medlen att höja sin livs- och kulturkraft – m. a. o. det viktigaste försvarsmedlet – denne inseende kommer att motarbeta krigsutbrottet och militaristiska rustningskrav just på grund av sin djupa känsla för fosterlandets värde och trygghet, dem han anser säkrare bevarade med andra medel.

SIGNE FREDHOLM:

Sankt Göran och draken i Stockholms Storkyrka

Hur många svenskar vet manne, att under valven i Stockholms Storkyrka står ett av Sveriges vackraste och ståtligaste skulpturverk, som vistats där oavbrutet i snart 500 år, sänär som på en utflykt på några årtionden till Statens historiska museum? Det är den nordtyska skulptören Bernt Notkes förnämsta verk: Sankt Göran och draken, »Den store Örjanen», som den kallades av sin samtid, där folkspråket gärna ersatte Sankt Göran med Sankt Örjan. Av de många helgonbilder, som före reformationen befolkade de 18 kapellen längs Storkyrkans väggar är det endast den som fått stå kvar till vår tid, kanske därför att Sankt Göransgruppen från början så sammanflätats med vår historia som ett frihets- och segermonument, att inte ens de mest bildstormande lutheraner vågat lyfta hand mot den. När 1591 en räfst företogs mot påvliga bilder, lämnades »Sankt Görans beläte med häst och vad därtill hörde» kvar.

Sankt Göran eller Sankt Georg, som han kallades ute i Europa, har alltid haft en framträdande plats i den katolska kyrkans helgonskara. Alldeles särskilt vände sig till honom den som bad om kraft att skydda de svaga, att våga sitt liv för en stor sak, att oförfärad gå fram för rättens och sanningens seger här i världen.

Självt ung riddare var han självklart ridderskapets speciella skyddshelgon.

Legenden berättar, att den unge Sankt Georg på sin ritt genom Libyen en dag kom att passera staden Selenene. På ången utanför stadsmuren satt en ung gråtande flicka i praktfull klädnad, som ledde ett lamm i rött silkesband. När han red fram till henne, berättade hon, att i sjön helt nära bodde en fruktansvärd drake, som hotade att blåsa ut sina giftiga gaser över staden, så att invånarna skulle falla döda ned, om de ej försåg honom med lämplig föda. De hade köpt sina liv en lång tid med att varje dag överlämna två får. Nu började fåren att tryta och sista tiden hade de måst överlämna till draken ett får och ett barn, som uttogs genom lottdragning. Hon var kungens dotter och i dag hade lotten fallit på henne. Hon fortsatte som det står i Sankt Örjans visa:

*Faren nu bort fager ungersven och
gören eder intet till mene,
ty detta är nog att jag skall dö —
jag dör nu heller allena.*

*Och så kom draken av denna sjö.
Sankt Örjan emot honom rider
och ingen fågel flyger så snabbt
som han sitt svärd uttryckte.*

Det måtte varit just detta ögonblick, som konstnären velat fånga i sin bild — Sankt Göran reser sig i stigbyglarna och svänger svärdet till

banehugg. Men det behöver aldrig falla: draken är redan kuvad, i nästa ögonblick ligger han där hjälplös inför en kraft som är större än hans.

På riddarens ord binder prinsessan sitt bälte kring odjurets hals och de leder det gemensamt in i staden, där konung och folk från vallarna åskådade undret. På helgons vis uppmanar nu Sankt Göran kungen att låta döpa sig och sitt folk, vilket också sker, och med detta slutar Örjans-visan. Men i andra versioner av legenden antydes, att kungen erbjuder riddaren sin dotters hand och i sinom tid riket som det brukar ske i sagorna — men att Sankt Örjan avböjer. Det finns ännu så många drakar att besegra, han måste fortsätta sin färd — och den leder honom slutligen till martyrdöden i den stora förföljelsen mot de kristna under kejsar Diokletianus.

Sankt Örjans visa ger oss den svenska gestaltningen av Sankt Georgslegenden — den gamla melodin som dagligen spelas kl. 12 från Stadshuset i Stockholm. Att visan på sin tid var populär kan vi förstå av att den var böndernas fältsång, när de drabbade samman med kung Kristian och hans danska här vid Brunkeberg strax utanför det dåtida Stockholm år 1471. Det gällde i första hand böndernas frihet, som de danska unionskungarna gjorde sitt bästa att förkväva, och på böndernas sida stod en del av herremännen, i främsta rummet Sturarna. Den unge Sten Sture ledde drabbningen, men bönderna var oövade i jämförelse med den krigsvana danska hären och det såg länge mörkt ut. Då anlände äntligen Nils Sture med dalkarlarna, som gått en omväg för att falla fienden i ryggen. Det avgjorde slaget. Danskarna måste på sina skepp segla

tillbaka till sitt land, herr Sten valdes till riksföreståndare och unionen blev för ett trettioårigt år framåt så att säga satt ur funktion, fast den ej upphävdes.

I stridens ögonblick hade Sten Sture åkallat sitt skyddshelgon. Som ofta var fallet under medeltiden tog hans tacksamhet formen av ett praktfullt konstverk med helgonet som huvudfigur, vilket av honom själv och hans hustru skänktes till Stockholms Storkyrka. Nordtysklands kanske skickligaste bildhuggare Bernt Notke inkallades från Lybeck i mitten av 80-talet och 1489 kunde Sankt Görans draken uppställas i Storkyrkan — dock med säkerhet inte där verket numera står. Kyrkan hade vid denna tid ett kor rakt i öster, bakom altaret, och man tror att Sankt Görans haft sitt kapell där. Med en lägre altartavla och med det redan höga postamentet utökad med ännu ett par trappsteg bör den gyllene riddaren i kamp mot draken varit synlig långt ned i mittskeppet.

Efter slaget vid Brunkeberg utbröts Sankt Georgsdagen ur den allmänna helgonkalendern och firades i stället över hela landet den 10 oktober — årsdagen av segern vid Brunkeberg. Sverige hade fått sitt eget nationalhelgon.

*

Förra året (nr 6, 1959) var en dikt med titeln Sankt Görans draken införd i Vi Kvinnor — det är egent-

Så ljuvt är den lilla prinsessans ansikte...

Kläder för den mogna kvinnan

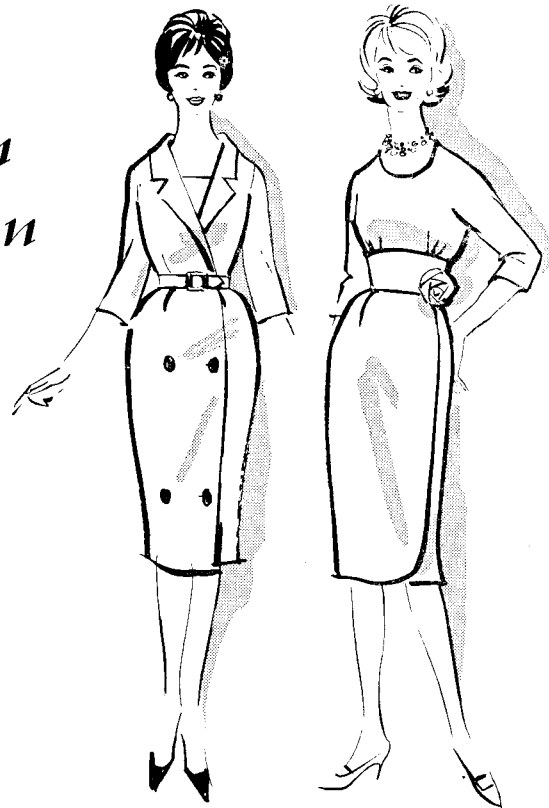
Ett mycket behövligt initiativ har tagits av de båda damerna *Ingvor Berg* och *Brita Störtebecker*, som i oktober arrangerade modevisningar i Göteborg och Stockholm under motot: *För den mogna kvinnan*.

Uppvisningen, som i Stockholm ägde rum söndagen den 11 oktober i Blå Hallen, skilde sig från de traditionella såtillvida att den var mindre ögonfröjd och mer konsumentupplysning. Vi fick se mannekänger som såg ut som folk gör mest: både fyliga och slanka. Och äldre. Vi fick titta på en visning, där skillnaden mellan det vi såg och det vi kan bära inte var så stor, som det brukar vara vid varuhusens mer show-betonade visningar.

Vi fick höra, att urvalet av lämpliga kläder ännu är för litet, isynnerhet om vi rättar oss efter det som finns att köpa i butikerna. Hos fabrikanterna finns det en hel del model-

ligen den som givit upphov till denna lilla artikel. Författaren besökte sommaren 1958 Stockholm som deltagare i Världsfredsrådets kongress. Hans namn är Rewi Alley — vi möter det ofta i böcker om Kina från 30-talet. Född australiensare fick han nämligen som ung anställning i Kina och växte så samman med detta land att han ägnat det ett livs arbete. Alldeles särskilt sökte han sprida de kooperativa idéerna. När under kriget med Japan miljontals flyktingar vräktes in över ej ockuperade områden, arbetade han outtröttligt på att organisera de flyende i små kooperativa produktionsenheter och därmed samtidigt skaffa dem nödortfikt uppehälle och landet nödvändiga varor. När Chiang-Kai-sheks regim, som en gång tätt sig ung och hoppigivande, förkvävdes i korruption och slöhet ger han sitt arbete åt den unga och oemotståndliga rörelse, vilken som en våg slår in över landet. Efter ett liv, som ej torde ha varit främmande för strid med drakar, lever han numer som författare i Peking.

Hans Sankt Göransdikt ger mycket av den tidlösa stämningen kring konstverket.

Klänningen t. v. är i helylle i en djärv lila färg medan finklänningen med ros i midjan är i mörkblått rippsiden.

ler som är både roligare och bättre, men eftersom detaljisterna inte köper dem, så finns de heller inte tillgängliga för allmänheten. För de småväxta kvinnorna — 162 cm. och kortare — var det ännu sämre ställt, fick vi höra vidare, men där hade fabrikanterna lovat bättring.

Plaggen som visades var alla tillverkade i svensk konfektion och syftet med hela visningen var, att få ett bättre urval av chica kläder för oss alla. Samtidigt uttalade man en önskan (som en tillräckligt stor opinion borde kunna få förverkligad!), att få äldre vederhäftigare expediter i affärerna, ty de har bättre möjlighet att förstå våra problem.

Därför fick vi alla som var där ett kort att fylla i, med våra ålder, ålder, samt våra speciella önskemål och synpunkter.

Mycket viktigt är det att välja rätt tyg, fick vi lära oss. Är man fyllig bör man undvika tjocka, plufsiga tyger.

Och så fick vi se en mängd olika modeller. Många var verkligen bra. Kapporna var bäst, när de var ganska raka, gärna med större krage och slag för den långa och med mindre krage för den småväxta kvinnan. För den sistnämnda är den raka dräkten mycket fördelaktig, det kunde vi konstatera om och igen under visningen.

Vi fick se en del blus-och-kjol också, vilket jag för min del inte anser vara så lämpligt för fylliga kvinnor. Fast det kan ju vara rätt så praktiskt till vardagsbruk.

Slagen till slant

Novell av

Nancy Doyle

Många klänningar vi såg hade fränstående krage och långa slag, gärna en isättning fram och små nypveck på kjolen som för övrigt var rakskuren. Naturligtvis saknades inte heller den veckade kjolen på en del mera strikta plagg.

En del skärningar och skärpanordningar som kortade av överkroppen på en fyllig dam, som redan förut var kort i ryggen var inte så lyckade förstås, men de hörde till undantagen.

Visningarna fortsatte med elegantare klänningar, oftast med jacka, och avslutades till sist med aftonplagg i siden, sammet och spets.

I stor sett tyckte vi att det hela var ett trevligt initiativ fast det fortfarande fanns en del »tantiga» plagg med. Det är i alla fall bra att damerna Ingvor Berg och Brita Störtebecker för vår talan. Mätte de lyckas med att få detaljisterna att ta upp en större sortering av lämpliga plagg för alla dessa, som inte har de s. k. normala storlekarna, så att vi alla kan gå in i en konfektionsaffär och hitta något som passar oss. Kunde vi dessutom räkna med en förstående expedits goda råd vore det bra.

Lycka till!

Margot Mårdh.

Heddingly är bara sex år gammalt och ligger mellan West Road och ravinen. En skämtsam person kallade en gång området för slum när han jämförde det med den äldre stadsdelen som låg närmare huvudgatan. I Heddingly finns det nämligen varken asfalterade gator eller trottoarer, inte heller gatlykter, och dess arkitektur erbjuder inte någon vidare omväxling. I varje fall har varje hus sin lilla tomt, sin gård med ett par träd och sin infart. Några hus har också garage och alla — med eller utan garage — är omgivna av buskar och blommor.

Leslie Summers svängde in på tillfartsvägen och blev sittande en stund i sin gamla Chevrolet. Han kom att tänka på att det var hög tid att städa bilen inuti och tvätta av dess yttre. Hans vänner hade redan flera gånger gjort anspelningar om att han borde skaffa sig en ny kärra, men varje gång hade han ryckt på axlarna. Om han gjorde som Jones skulle han aldrig bli fri från skulder, och det var något inom honom som uppreste sig mot den tanken även när tiderna var som bäst. Nu var han glad över att inte ha dragit på sig nya skulder.

Klockan var över sex, alltså senare än han brukade komma hem. Om man tänker efter så är en man som en

ting i oordning med strömledningen. Elektriska redskap eller inte — många kvinnor var goda husmödrar och många — nå, slampiga vore i alla fall ett för starkt omdöme om dem.

Jessie var ingen dålig husmor. Egentligen var hon renlig till pedanteri. Efter alla årens äktenskap kände Leslie Summers sig fortfarande en smula främmande därhemma. Han var aldrig säker på var han fick sitta eller stå och därför var stridigheter knappast möjligt att undgå.

Han såg henne stå i köket och stryka in tvätt. Hon var mycket slank och hennes ögon var djupa, mörka och sorgsna. Han hade alltid tyckt om Jessies ögon, men i dag irriterade de honom. Varför var hon egentligen ledsen? Inte ens hans lilla dotters högljudda hälsning kunde skingra hans misstämning.

Kvällsmaten var inte färdig ännu. Denna gång började hon med förklaringar, tydligen glad över att han inte kommit tidigare. Hon sade att mannen som varit där med anledning av kostnadsförslaget för glasväggen (hon ville ha en sådan mellan köket och vardagsrummet) hade tagit lång tid för henne.

»Strunta i den där glasväggen», sade Leslie otåligt. »Du behöver den ju inte alls.»

»Men du var ju själv med på det», svarade hon. Han hörde inte på, vände och gick in i vardagsrummet, som också tjänade som matsal.

Det var ett stort rum, enligt senaste mode kallat mat- och vardagsrum och också möblerat som två rum. Här älskade han att vila ut och läsa sitt liv- och husorgan.

Dagens ledande artikel handlade om vetenskapsmännens appell om inställande av atomvapenproven och Eisenhower's svar. När han första gången läste uppropet kände han sig orolig men han hade inte tvivlat på att det skulle få ett bra svar. Här var nu svaret och han kunde inte förstå det. Vad är det för mening med att säga till vetenskapsmännen att de inte ska blanda sig i politiken när de talar om något som de verkligen förstår men som presidenten inte har den ringaste aning om: om vetenskap.

Allting förargade honom i dag.

Den lilla kom krypande mot honom över den blankbonade parketten och den tjocka mattan. En annan gång skulle han ha lekt med henne, men nu ropade han högt:

»Jessie, ta hand om Mary! Och när får man äntligen kvällsmat?»

»Lugna dig en smula, det är strax färdigt.»

*

Förutom Mary hade de ytterligare två barn: den fyraåriga Dot och den sjuåriga Timmy, som ännu led av följderna från en överstånden barnförlamning. Det var väluppfostrade barn. I sådana ting kunde man förlita sig på Jessie. Man finner sällan så våldresserade, präktiga barn som dessa, tänkte Leslie, och inom sig önskade han att de varit mera oöversvårade och livligare. Men Jessie var

hund i band: till en viss punkt kan han röra sig fritt men sedan drar repet honom tillbaka. Jessie väntade naturligtvis redan på honom och undrade var han blev av så länge och han måste förklara det för henne. Men ändå skyndade han sig inte utan blev sittande som om han ville göra förklaringen ännu nödvändigare.

Hans granne, miss — vad var det nu igen hon hette? — arbetade i sin trädgård. Hon var en ensamstående ung kvinna och därför ett kärt samtalsämne för hans fru. Såvitt Leslie Summers kunde avgöra förde hon ett stillsamt liv, för varje dag till sitt arbete och skötte sina egna angelägenheter. Men kvinnorna i grannskapet tycktes ha en hel del att anmärka på henne.

*

Alla hus i Heddingly har samma antal rum och är inredda med all möjlig konfort. Skämtaren som kallade området för slum har räknat ut att i många av husen finns det minst 20 elektriska redskap så att i Heddingly var, gudhjelpe, alltid någon-

en »perfekt» hustru. Hos henne måste allt vara »perfekt» och äkta män är aldrig tillräckligt länge hemma för att uppfostra sin avkomma så som de helst önskade. Man skulle kunna säga att barn är kvinnornas skapelser.

På nytt kom glasväggen mellan köket och mat-varldagsrummet på tal. Dorothy, som bor i andra ändan av gatan, hade en och det var helt enkelt förtjusande. Man kan se gästerna medan man lagat maten i köket och båda rummen verkar större.

»Jag har ju sagt dig att vi struntar i det.» Leslie stampade i golvet. »Jag har inte råd till det även om jag visste att du verkligen behövde det. Ni kvinnor tänker inte på annat än att ge ut pengar. Men var ska jag ta dem ifrån? När allt kommer till kritan är jag ju bara en arbetare, som till på köpet måste försörja hustru och tre barn.»

»Också Jim har tre barn.»

»Om Jim skulle gå i sjön, måste då jag göra likadant, vad? Var och en blir salig på sin fason.»

Jessie bytte samtalsämne och började tala om grannen, miss Charles.

»Det är fullkomligt obegripligt hur hon håller sitt hus i ordning när hon inte ens kan unna sig en trädgårdsstol», sade Jessie.

»Jag kan inte se någon motsättning i det. Kanske har hon det verkligen besvärligt. Hur vet du förresten att hon inte unnar sig något nytt i huset?»

»Var finns det i så fall? Har du sett något?»

»Jag intrasserar mig inte för vad hon har eller inte har.»

»Men du försummade inte att stirra på hennes ben i dag. Jag såg det alldeles tydligt. Var inte så skenhelig du. Du vet utmärkt väl var något inte stämmer, precis lika bra som jag.»

»Bara därför att du berättar det för mig. Lämna den stackars kvinnan i fred. Hon har ju inte gjort dig något. Varför måste ni jämt hacka på henne?»

»Sedan när heter det hacka?» Jessie knep ihop läpparna och såg kränkt ut. »Du vet ju mycket väl vilket tillmötesgående vi visat henne...»

»Om det hör jag dagarna i ända. Jag är utledsen på det.»

Han sköt tillbaka tallriken och reste sig från bordet. Jessie och barnen stirrade häpna på honom. Rostbiff var ju hans älsklingsrätt och i dag hade Jessie ägnat den särskild omsorg.

Leslie gick ut i trädgården. Innerst inne visste han mycket väl varför Jessie och de andra talade så illa om sin granne. Hon var jurist och en bildad, oavhängig kvinna, så helt annorlunda än grannfruarna, och det retade dem.

*

I Heddingly har gårdarna sin särskilda stil. En del är vackra trädgårdar, andra består till största delen av gräsmattor. På något sätt liknar varje gård sin ägare.

Dessa gårdar, tänkte Leslie medan han gjorde sig färdig att slå gräsmattan, hör till de ting som skiljer människorna här från varandra. När var och en har allt han behöver vilken hjälp kan han då erbjuda sin granne? Det som skiljer människorna från varandra är gatans bredd och infarten, trädgårdens storlek och antalet redskap och verktyg som var och en äger.

Men äger människorna verkligen dessa saker? Hur många i detta område kan verkligen kalla sina ägodelar för sina egna? Vem tillhör allt detta, dem själva eller affärerna, avbetalningsfirmorna och — inte att förglömma — bankerna? De är som en jättedrake som slukar stora stycken människoliv, en evigt uppspärrad, evigt hungrig drake.

Leslies tankar avbröts av miss Charles uppdykande på granugården. Hon var klädd i bh och shorts och vattnade sin gräsmatta. Hon var så fördjupad i sitt arbete att hon inte märkte Leslie som arbetade strax intill. Men hon var inte döv. Tydligt låtsades hon bara att han var luft för henne. Vad har dessa kvinnor gjort med henne? Har de stött bort henne så fullständigt att hon nu går ur vägen för alla? Han lutade sig över staketet och ropade högt:

»God afton!»

Hon såg hastigt upp. Han såg skymten av ett leende och hörde ett vänligt men ändå tillbakahållt »Hallå».

»Som jag ser har ni inte mycket till övers för blommor.»

»Min tid räcker inte till för det. De behöver så mycket omvårdnad.»

»Ja, det har ni verkligen rätt i.»

»Det är en väldigt vacker trädgård

ni har», sade hon beundrande. Hon höll inne och lyssnade. »Ursäkta mig, min telefon ringer.»

Hon vinkade vänligt till avsked och försvann in i huset. En stund senare hörde han henne starta sin bil.

Han betraktade hennes hus och måste ovillkorligen tänka på sin hustrus ansikte när hon talade om sin granne. »Vi pratar ständigt och jämt om vårt levnadssätt», tänkte han. Skall det verkligen betyda att vi i allt måste likna varandra? Är schablonmässighet det vi behöver? Måste vi alltid tvinga andra att leva så som vi lever, och hata dem som lever annorlunda?

Han tog itu med arbetet igen. En elektrisk gräsklippningsmaskin skulle spara mycket tid men också öka hans skulder. De gav honom ingen ro. Även om tanken på dem inte stal hans nattsömn spökade de ändå i hans undermedvetna. Han hade ständiga bekymmer, levde i ständig ångest för att något kunde ske i morgon som hindrade honom att hålla sina förpliktelser.

Han greps av förbittring. Även om allt går väl har man många gånger en känsla av att det hela är meningslöst. Det var något som inte stämde. Någonstans hängde det upp sig. Kan man vara vid gott humör när bekymmer och rädsla ständigt gnager en? Kunde han komma ifrån den där känslan om han slutade upp med att skaffa sig nya ting? Från alla sidor kände han trycket att leva så som sina grannar eller bli utstött.

Barnen kom springande för att hjälpa honom. De klippte häcken, dessa små förortsinvånares händer var väldigt flinka, som vore de sedan födseln vana vid detta arbete. Han kände en djup ömhet för dem. När allt kom till allt var de ju bara barn, den äldste hade just fyllt sju; inte rädde de för att deras far måste ta två lån och hade skaffat sig huset med allt vad där fanns på avbetalning? Inte rädde de för att det stod så till.

Men alla dessa viktiga tankar hindrade honom inte att skrika åt barnen. Annars brukade de få vara uppe till klockan nio, men i dag besöt han att inskränka deras frihet. Barnen protesterade — en ny förevändning att gå lös på hustrun.

Han stormade in i huset och vrålade:

»Vad tar du dig till som låter dem vara uppe så länge? Är det på det sättet du ser till dem och bekymrar dig om deras hälsa?» Han märkte att han råkat i raseri och inte längre höll sig till sak, men han kunde inte längre behärska sig: »Och du själv? Måste du vareviga dag slita i köket ända till midnatt som ett ök?»

»Ök» höll hon inte tillgodo med. Samtidigt försökte hon förklara för honom att det finns saker som det inte passar sig att nämna när barnen är närvarande. Medan hon höll på med denna förklaring gjorde hon barnens sängar i ordning för natten.

*

Forts. å sid. 18

DEN FÖRSVUNNA . . .

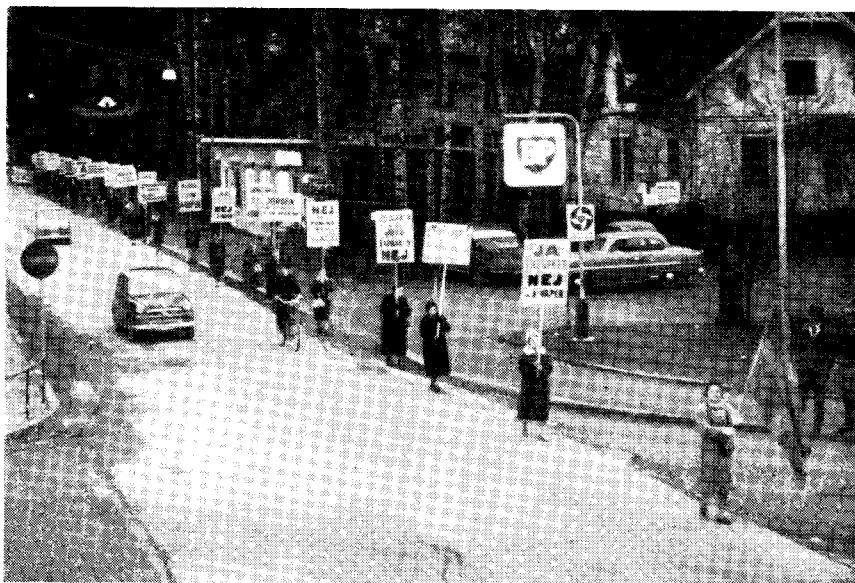
Forts. fr. sid. 7

född i grindstugan och gå till gemen. Kanske för att i vinterns dagar hålla kvar minnet av sommaren för de fina, precis som mjölkerskan Johanna spelade kam uppe på sin vind för de fattiga.

I Örebro stadsbiblioteks mosaik lagd år 1998 svajar fjunlätt hår från bergsmanshustrun, tvättat i grönsåpa och utbrett i lakan till förförelse och tork. Men sen spegeln fallit ur hennes hand och diamanten rullat under ekskåpet åter hon sej fet på sötsaker. Det själen inte fick får munnen smaka. Det knakar ett fett-dämpat SOS mot furugolvets bräder när hon går. En dag har hon stuc- kit in ett porträtt av Ellen Key mellan golvklockans ansikte och glas. Hon kallar inte mannen i efternamn längre, hon säger: Oskar. På Brandgatan står fortfarande plakaten med orden Blyghet och Kyskhets även om sömmerskan får skulden att ha stofferat härlighet och bruden sitter kvar i skyltfönstret hos fotografen.

Den nya tiden kom med konserv- apparat så att man kunde gömma sommarens härligheter, Ellen Key blickar inte förgäves ut från golvklockans ansikte. Tiden är krass och kvinnan ser mer än man anar. Medan männen tömde sina honungsmått och nästan tycktes skåla med varandra kunde de egendomligaste syner, förnimmelser och begär hemsöka kvinnorna. Deras tankar var så- län så närvarande i själva akten att de tänkte på andra män. Som en sorts kärlekens mejerinnor fullgjorde kvinnorna mekaniskt som i di- straktion sina åligganden. När barn- morskorna sydde i dem efter förloss- ningarna, bad de dem alltid ta ett par styng till. Sen, när han kom över till sängen för att förrätta sitt köns- liga tarv (när han inte en enda gång under dagen sett att hon fanns), vad gjorde hon då? Hon frös honom till is och en ömklig liten hanne stred vilt, berövad sin manbarhets pryd- nad. Efter åtta barnafödslar hade de jungfrudomen kvar hos hustrurna. De hade aldrig fått känna syndens lustar.

År 1998 är allt detta lagt i bild i en fondvägg i Örebro nya stadsbib- liotek och arbetsskamraterna ropar inte längre: Avbilda oss! Inga hem- bygdsforskare hittar någonsin konst- närens motiv. Skratta Picasso!

Med svenska fanan i spetsen gick tåget genom Borlänge med sina paroller mot svenska atomvapen och för internationell avrustning.

Dalakvinnor i fredsuppmarsch

Söndagen den 29 november genom- förde SKV-avdelningen i Borlänge ett mycket lyckat fredsmöte, före- gången av ett kvinnotåg genom stan- den. I tåget bars plakat med parol-

Dr Andrea Andreen i talarstolen i Forum.

Fru Gunn Skoog, Daladistriktets unga ordförande, öppnade mötet.

ler mot svenska atomvapen och för total internationell avrustning.

Vid mötet i biograf Forum, dit över 200 personer mött upp, talade dr Andrea Andreen över to- tal avrustning som en nödvändighet i atomåldern. De duktiga arrangö- rerna hade vidare lyckats engagera Borganäskören och operasångaren Erik Backman. Den tal- rika publiken fick alltså med sig hem ett oförglömligt intryck från mötet med en av Sveriges mest hän- givna fredskämpar och glädjen av ett fullödigt konstnärligt program.

Tilläggs bör att till det talrika deltagandet bidrog även kvinnor från Avesta, som kom i buss till mötet.

Två dikter

av Gunhild Tegen

BARNPALATSET

Ett privathus med trädgård,
fordom bebott av en engelsman,
genljuder av barnens
röster och lätta fötter.
Besök igen — av långväga tanter...
En flicka med långa flätor
och korta kjolar
tar min hand i sin.
Hon ser vänligt på mig,
lite beskyddande,
och leder mig till skolsalen
där föreståndaren skall tala
och tolken översätta.

Siffror duggar över oss,
optimistiska siffror
som confetti över vägen
in i en ljusare framtid.

I musiksalen skraller
öronbedövande orientalisk musik
ur underliga instrument
rörda av unga händer.
I sångklassen en mild
rysk folkvisa, sjungen
av musikaliska trettonåringar.
I gymnastiksalen en dansgrupp,
en pantomim av små teplockerskor
med graciösa nypor.
I slöjdrummet flitiga småflickor
ivrigt böjda över sybågen
i frivilligt val av
den traditionellt kinesiska
konsten att brodera.

Flickan, min ledsagerska,
präntar på begäran sitt namn i min bok
först kinesiskt, sedan västerländskt:
Chang Liu-lin. 11 år.

PARKEN

I den svalkande parken
vid kajen av floden Hoangpo
vandrar Shanghais invånare
mot kvällen.
De har barnen vid handen
och barnen suger på glassklubbor
köpta vid ingången.
Vi sätter oss på en bänk
nära vattnet.
Vi ser båtar komma och gå,
stora ångare med vita skrov,
små bogserare med pråmsläp
och djonker med bruna segel.
Tidvattnet stiger,
snart sköljer det kajens stenläggning.
Vi reser oss och går in i grönskan,
där barnen leker.
Dagen var het,
gatorna dammiga.
Den brittiska stadsdelens sterila arkitektur
tung och nedstämmande,
men parken — parken lockade,
grön och levande,
invid det kluckande vattnet.
Där promenerade en gång
brittiska diplomater och köpmän
med sina damer,
och guvernanter vallade barnen.
Vid ingången fanns ett tydligt plakat:
»Denna park är förbjuden
för kineser och hundar.»

Nu är det folkpark här.
Kinesiska män, kvinnor och barn
njuter av svalkan.
Också vi européer får vara med
och se ljusen tändas på floden och stränderna.
Har de glömt förolämpningen?
Ånej, inte glömt!
Aldrig glömma.
Men ur det bittra minnet
hämtar de lugn inspiration
att bygga vidare,
vidare
på det Nya Kina.
Deras eget.

»Storasyster och lillebror»
samt »Min cykel» är två
förtjusande barnteckningar
av den kinesiske konstnären
Feng Tse-kai.

SLAGEN TILL SLANT

Forts. fr. sid. 15

Äntligen hade barnen somnat. Jessie tog ett handarbete och satte sig framför den påkopplade TV-apparaten. Nu var han tvungen att säga det:

»Jag har fått sparken i dag.»

Jessie hoppade upp från stolen:

»Och inte ett ord har du sagt om det på hela kvällen!»

»Jag ville vänta tills barnen somnat.»

»Det får de veta i alla fall.»

»Jag måste först själv vänja mig vid tanken.»

Jessie sköt sin handarbetskorg åt sidan. Hennes ansikte syntes magerare än annars. Sedan blev det hårt.

»Hur gick det till? Vad har du ställt till med?»

»Jag ställt till med? Vad har jag med det att göra? Firman har gjort konkurs.»

Jessie reste sig och lade armarna i kors:

»Hur ofta har jag inte sagt dig att du skulle lämna den där fabriken med sina två och en halv arbetare. Jag visste att det skulle komma. Jag visste det. Men du är tjockskallig, och det vet du mycket väl.»

Hon talade och talade. Hennes ord blev allt hätskare, allt mera sårande. Denna kränkande familjescen tryckte honom till marken. Jessie kunde ofta bli hysterisk. Om något börjar gå skevt, genast är hon utom sig. Den »perfekta» hustrun som alltid lade band på sig! Nu tog han illa vid sig för att hon uppförde sig likadant som han gjort tidigare på kvällen. Han försökte lugna henne:

»Hör på, Jessie, också större firmor har avskedad folk den här vintern.»

Och han blev ond på sig själv: varför rättfärdigar han sig? Har han kanske bett om att bli avskedad? Är det kanske hans skuld att firman gjort konkurs?

»Och alla avbetalningar som förfaller just den här månaden: hypoteken, skatten, el-räkningen och pengarna till Tommys protes.» fortsatte Jessie alldeles hjälplös. »Vad ska vi ta oss till?» Hon satte händerna för ansiktet och snyftade.

Lessie Summers lade handen på hennes nacke. Förvisso är denna kvinna ingen räddande hamn för sin man och inte har det blivit det av henne som hennes blomstrande flicktid lovade. Egentligen är det inte så länge sedan dess, men det tycks som en evighet. Och ändå är hon hans hustru, hans barns mor. Han strök henne över håret och övertalade henne att gå i säng. I morgon skulle de tala ut om saken och börja planera.

*

Länge satt han ute på trappan och rökte. Något härligt har man i alla fall i Heddingly: en riktig natthimmel och en sommarmåne och myriader stjärnor. I staden ser man inte ens det. Och luften är sval och doftande här ute. Och så stilla. Ingen larmande trafik, bara de få bilarna som invånarna äger. Inga bussar, inga spårvagnar.

Stöd åt LO:s krav om rättvisa åt kvinnorna

Malmö SKV-avdelning uttalar sig

Att LO:s löfte om kamp för slopande av de särskilda lönelistorna för kvinnor vid de pågående avtalsförhandlingarna rönt stor uppskattning bland kvinnorna och allmänt uppfattas som ett första allvarligt försök från fackföreningsrörelsens sida att bringa likalönsfrågan närmare sin lösning, därom vittnar de mängder av sympatiuttalanden som våra SKV-avdelningar landet runt

Vilken säker, solid bostadsgemenskap tycktes inte denna vara. Människorna som bor här bär sina huvuden högt. De har ett så säkert uppträdande och det verkar som om varje familj vore mera välsituerad än de andra. Men i verkligheten går hos de flesta förtjänsten till sista pennyn åt att betala räknningar med. En del lever över sina tillgångar och tycks inte ens märka det. Sådana människor är som luftballonger: ett nålstyg och de sjunker ihop i en hög.

Bakom den yttre tillförsikten hos dessa människor finns ängesten, rädslan för allt som kan störa deras livsrytm, inkräkta på deras betalningsförmåga. Leslie Summers kände nu denna ängest bättre än någonsin tidigare. Den hade tagit konkret gestalt, och ju gripbarare den föreföll desto mer försökte han driva bort den med rosiga fantasibilder. Han skall säkert få tag i ett nytt arbete. Han med sin erfarenhet...

Men vad skall han säga till Jim i morgon? Hans granne Jim, som låtit sätta in en glasskiva mellan köket och vardagsrummet och vars exempel Jessie velat följa? Och hur skall han över huvud taget möta morgondagen, när det inte är någon mening med att stiga upp därför att han inte har någonstans att gå. Detta nya läge verkade beklämmande på honom. Det är många år sedan han sista gången var arbetslös. Vem vet hur länge det skall dröja den här gången, när tusentals i staden är arbetslösa. Även om det bara blir en vecka sitter han illa till.

Hans hjärta krympte samman i vanmäktig vrede. Han kände sig ensam i denna tätbefolkade värld. Det var som om den droge sig undan och lämnade honom ensam med sin kalla förtvivlan.

tillställt LO och dess kvinnorråd. Vi tar ett ur buntan, antaget av avdelningen i Malmö den 17 november och översänt till LO:s kvinnorråd.

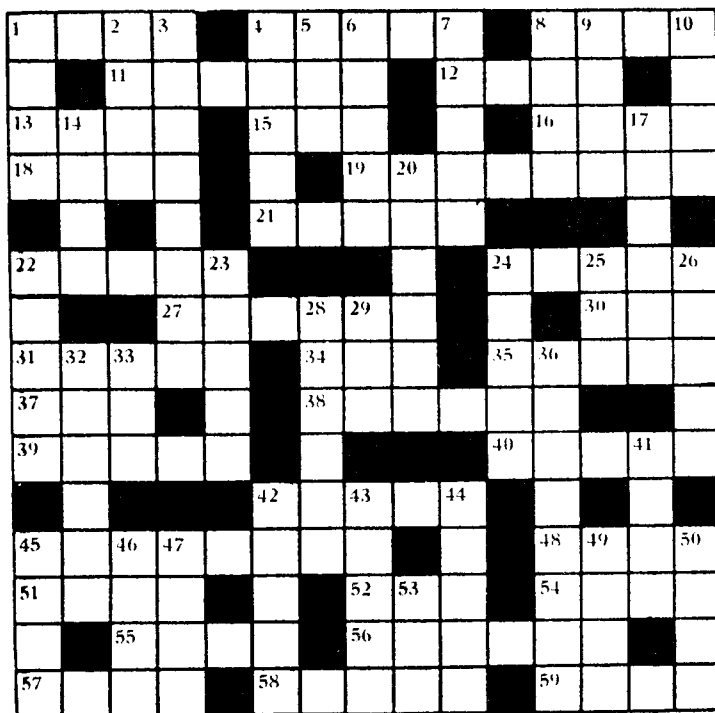
»Vi hälsar med tillfredsställelse Landsorganisationens beslut att vid årets centrala löneförhandlingar framföra kravet om slopande av de särskilda kvinnolönerna i avtalen.

Det gläder oss speciellt eftersom detta krav sammanfaller helt med ett av vårt förbunds viktigaste målsättningar, nämligen kravet om kvinnans likaberättigande i samhället.

I vårt nuvarande högt industrialiserade samhälle, där kvinnorna i allt större utsträckning dras med i produktionen, är det orimligt att kvinnorna skall få en lägre ersättning för sin arbetsinsats än sina manliga arbetskamrater. Talet om att männen är familjeförsörjare och därför måste ha en högre lön för att kunna försörja sin familj gäller i lika hög grad kvinnorna. Numera finns det tusen och åter tusen kvinnor som har lika stort ekonomiskt ansvar som männen inför sina familjer men som trots detta tvingas arbeta för speciella kvinnolöner. Denna diskriminering kan endast försvaras av arbetsgivarna som gör extra vinster på bekostnad av den billiga kvinnliga arbetskraften.

Vi ställer oss därför helt bakom Landsorganisationens krav och hoppas att all kraft sättes bakom förslaget för att nå en tillfredsställande lösning.»

KORSORD NR 1

VÄGRÄTA ORD

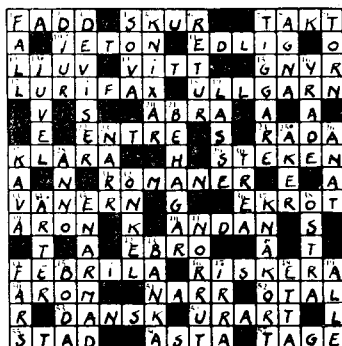
1. Klarar vi oss inte utan.
4. Utse.
8. Har det gjort när man gifter sig.
11. Sanna.
12. Gör öket.
13. Där borde det väl finnas fina och feta fiskar.
15. Rörelsehindrad.
16. Hoppas vi ni har.
18. Och hoppas vi julen var.
19. Är mörkt till färgen och serveras med vit sås.
21. Misstänkte.
22. Där lär det vara bäst påstår ord-språket.
24. Berätta mer än som är sant.
27. Kan man det man inte behöver.
30. Typiskt för fabriksstaden.
31. Bör inte jäsa över.
34. Om mycken sådan har det talats inför julen.
35. Serverar man inte potatisen.
37. Är ofta vinterdagen.
38. Tubba.
39. Indiskt mynt.
40. Vill man bli på sina ord.
42. Av slevens kanske?
45. Är släkt med 19 vågrätt.
48. Kanske ämnad till fjärl.
51. Aorta.
52. Alltid försedd med vit duk.
54. Gå vilse.
55. Unik.

56. Där måtte väl fjällkon beta?
57. Brukar placeras i ryggslutet.
58. Hallå!
59. En liten en men grunden till all materia.

LODRÄTA ORD

1. Träd som bär tidig knopp.
2. Sådan ger både skolan och livet.
3. Brukar mannekängen vara.
4. Bra i sällskap med kunskaper.

Lösning till korsord nr 6

Pristagare:

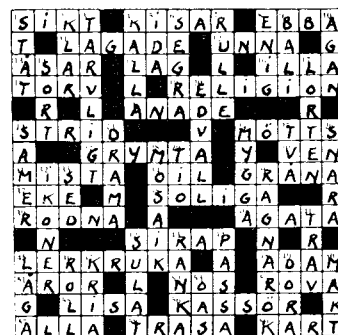
- 1:a pris: Astrid Erickson, Kungsvägen 6 B, Eskilstuna.
- 2:a pris: Sigrid Hultare, Parkgatan 4, 1 tr., Stockholm K.
- 3:e pris: Gunhild Eklund, Brogatan 9, Luleå 2.

5. Påskattribut.
6. Ger ljus.
7. Flicknamn.
8. Näve.
9. Gör den svårt febersjuka.
10. Lillens första väcker våldsamt intresse.
14. Ett slags trädplantering.
17. Hör till den inlagda sillen.
20. Blir en del folk än -- fast inte hos oss.
22. Fälla.
23. Vinst.
24. Det är fett.
25. Förbindelse.
26. Respekterad.
28. Får ofta den astmasjuka.
29. Leder vatten.
32. Gossnamn.
33. Skall betalas.
36. Hette vår första kvinnliga läkare.
41. Ingång.
42. Riktiga.
43. Är inte varje svamp.
44. Snö...
45. Ett slags kant.
46. Smutsig.
47. Natlig fuktighet.
49. Ilsket.
50. Är yllekoftan.
53. Ett av FN:s organ som vi hört mycket om i samband med likalönsfrågan.

*

Lösningarna skall vara oss tillhanda senast den 25 februari. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet »Korsord nr 1».

Lösning till korsord nr 7

Pristagare:

- 1:a pris: Rut Strömberg, BL 1202, Markaryd.
- 2:a pris: Ingeborg Krantz, Wrangels-gatan 8, Göteborg Ö.
- 3:e pris: Margareta Svensson, Decembergatan 29, Göteborg N.

Vi bör se om vårt hus

På tröskeln till ett nytt år betygsätter man gärna det gamla. Och även om vi, innan 1959 hann avtåga från scenen, fick en ovälkommen julklapp — omsen — så måste vi ändå om vi ser året i stort konstatera att det var gott. Chrusjtjovs USA-besök tinade upp klimatet, det har blivit lättare att andas — och att tro på en fortsatt fredlig utveckling i världen. Allt tyder på att det blir toppmöte till våren och att nedrustningsfrågan kommer att inta en framträdande plats på dess dagordning.

Det är alltså med förtröstan vi gått in i det nya året, det nya årtiondet som vi hoppas så mycket av. Men var och en som bryr sig om att tänka över problemen vet att man inte får slä sig till ro med förhoppningen att allt skall gå väl. Vid Kvinnornas avrustningskonferens i Kungälv i december framhöll professor Isabelle Pontheil i sin utomordentligt klarläggande inledning om avrustningsfrågans nuvarande läge att trots att en avspänning inträtt finns det fortfarande förkämpar för det kalla kriget. Hon nämnde inga namn, men vi vet alla att de finns — och att de är farliga.

Mitt i helgfirandet fick vi också en otäck påminnelse om hur hatets och krigets krafter är i rörelse. Det började i Västtyskland i julhelgen och på några få dagar hade tecken på den nazistiska farsoten dykt upp inte bara i en rad europeiska länder utan också i USA och Australien. Hakekors på synagogor och utanför judiska familjers dörrar, vidriga smådeinskrifter på husväggar och telefonterror mot judiska familjer. Det finns de som vill bagatellisera det skeddade och talar om slyngelstreck, utförda i ungdomligt oförstånd.

Vi har inte rätt att ta lätt på dessa företeelser, allt tyder på att det är fråga om väl organiserade död. Och det är inte bara Västtyskland som kommit i skottgluggen som centrum för den nazistiska pesten. Enligt ett londotelegram utpekade medlemmar av den judiska världskongressen den 4 januari Malmö som centrum och upphovsplat till en internationell nynazistisk organisation med förgreningar i fjorton länder. Som grundare nämndes den gamle nazisten Per Engdahl.

Vi har all anledning att se om vårt hus. Och för våra egna ungdomar klargöra vad nazismen är: rashat, chauvinism och krig.

BRITA

Nu kommer den —
på svenska

KINA

中国

40-sidig bildtidning
i färg!

Utkommer med 1 nummer per månad — Sändes direkt från Peking

följ utvecklingen

i KINA

i går

i dag

i morgon

antik och modern konst —
kultur och vetenskap

Varje årsprenumerant som före 1 mars 1960 erlagt avgiften kr. 10:— på Svensk-Kinesiska föreningens postgiro 50 12 77 erhåller även en reproduktion av kinesiskt konstverk. Gratis provnummer mot insändande av 30 öre i frimärken till Svensk-Kinesiska föreningen, Kungsgatan 77, Stockholm K

Sänd provnr till:

Namn:

Adress:

Postadress:

PÅ DET ATT DEN...

Forts. fr. sid. 5

engelska representanten miss Adlum och när den förtjusande Fatou Cissé från Guinea skulle tacka på gästernas vägnar slutade hon med att sjunga en sång om Afrikas elefant, som egentligen är ett mycket fredligt djur som inte gör någon något förrän — bara man låter bli att reta den.

Stadsbiblioteket

GÖTEBORG

Sedan slutade kvällen med svenska folkdanser och folksånger. Och vi kan försäkra alla de göteborgska SKV-kvinnor som hade lagt ner ett stort arbete på att göra denna kväll till en stor högtidsstund att de lyckats över alla förväntningar.

*

När avrustningskonferensen slutade sent på lördagskvällen antogs enhälligt en appell till världens kvinnor och till deras organisationer. Ett brev till de fyra stora avsändes från konferensen med en begäran om att påskynda förberedelserna för det toppmöte som skulle kunna leda till överenskommelser om total avrustning och en fredlig samlevnad mellan alla folk. Vidare sändes ett brev till ledamöterna i den expertkommitté som i Genève arbetar med frågor rörande kontroll av kärnvapenproven.

En konferens av det här slaget kan ju inte leda till några omedelbara resultat. Men med hundra procentig säkerhet kommer den att världen över leda till ökad aktivitet i avrustningsfrågan, den kommer att inspirera till nya och starka uttryck för den opinion som hävdar att den totala avrustningsväg är den enda väg som i dag kan leda till krigens avskaffande.

Birgit Jansson

Tidningen

V I K V I N N O R

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 5 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. - Norrtullsgatan 5, 1/2 tr. Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS
VANSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1960

